

3. De Koning

De Koning

Nederland is een koninkrijk. Dat betekent dat een Koning het staatshoofd is of eigenlijk “het onschendbare deel” van de regering.

Macht heeft de Koning niet. Voor het uitvaardigen van wetten en besluiten zijn de handtekeningen nodig van zowel de Koning als van een minister. De minister(s) zijn verantwoordelijk. De positie van de Koning en de opvolging zijn geregeld in de Grondwet, vandaar dat in Nederland sprake is van een “constitutionele monarchie”.

Functie

De Koning vervult taken van staatkundige aard, zoals de ondertekening van wetten en het beëdigen van bewindslieden en commissarissen van de Koning, en taken van ceremoniële aard, zoals het ontvangen van andere staatshoofden en buitenlandse ambassadeurs en het afleggen van staatsbezoeken.

Staatkundige taken

Formeel benoemt de Koning de ministers en staatssecretarissen, maar net als bij alles wat de Koning in functie doet, geldt hierbij de ministeriële verantwoordelijkheid. Het besluit over de benoemingen wordt dan ook mede ondertekend door een minister (de minister-president) en hij legt daarvoor verantwoording af aan het parlement. De beëdiging van nieuwe ministers en staatssecretarissen gebeurt wel in handen van de Koning.

De Koning(in) speelde tot 2012 een belangrijke, formele rol bij de vorming van een nieuw kabinet, omdat hij de kabinetsformateur (of een informateur) aanwees. Daarbij ging de Koning(in) af op adviezen van vaste adviseurs en van politici. De Koning(in) kon wel enige invloed op de formatie hebben door de formulering van de (in)formatieopdracht en de keuze van de (in)formateur. Dit kwam echter alleen voor als er geen duidelijke voorkeur voor een

bepaalde coalitie bestond en de politici erg verdeeld waren. Door een wijziging van het reglement van orde van de Tweede Kamer heeft die Kamer vanaf 2012 zelf de formatie en de aanwijzing van een (in)formateur ter hand genomen.

De Koning leest op Prinsjesdag de troonrede voor, die door de ministers is geschreven. De troonrede is een uiteenzetting van het door de regering te voeren beleid voor het komende jaar. De traditie van het voorlezen van de troonrede door de Koning dateert nog uit de tijd dat de Koning zelfstandig regeerde.

Ceremoniële taken

Naast formele taken heeft de Koning vooral een samenbindende rol. De Koning staat boven de partijen en vertegenwoordigt als het ware de gehele natie. Hij treedt bij staatsbezoeken op als “eerste vertegenwoordiger” van ons land.

De Koning legt regelmatig werkbezoeken af om zich zo van allerlei ontwikkelingen in het land op de hoogte te houden. Daarnaast is hij soms aanwezig bij jubilea van maatschappelijke organisaties of bij belangrijke tentoonstellingen en sociaal-culturele manifestaties. Bij rampen met een nationaal karakter, zoals de MH-17 ramp en de vuurwerkramp in Enschede, toont de Koning(in) belangstelling, om zo uiting te geven aan zijn/haar betrokkenheid.

De Koning ontvangt regelmatig staatshoofden en regeringsleiders van andere landen. Omgekeerd legt hij staatsbezoeken aan andere landen af. Hiermee wordt de band tussen de landen versterkt, wat niet alleen van diplomatiek maar ook van economisch belang is. Nieuwe ambassadeurs van andere landen bieden bij hun aantreden hun geloofsbrieven aan de Koning aan.

Troonopvolging

De Koning wordt niet gekroond, maar “beëdigd en ingehuldigd in de hoofdstad Amsterdam in een openbare Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal”. Zo staat het in de Grondwet.